

DELO

a 1,45 EUR, 13 HRK LETO 58 / ŠT. 231

V. D. ODGOVORNEGA UREDNIKA: Gregor Knafelc

UREDNIŠTVO: 01/47 37 100

urednistvo@delo.si

NAROČNINE: 080 11 99

WWW.DELO.SI

POMOČ
ZENSKAM
MISLILA JE, DA IŠČE
MOŠKEGA, NAŠLA
PA JE SAMO SEBE

CARL HONORÉ
Hitrost je pobeg,
radnja stopnja

ONINA AKCIJA
ČAS JE ZA NOVE IZZIVE

POŽELENJE
PIŽAMICA
Z MEDVEDKI,
NE, PROSIM!

Vzgojnega
doma Planina
Pištole,
lomilke,
brzostrelka.
Je to njihova
intima?!

FOTO TADEJ REGENT

DOSTOJNI POKOP Včeraj se je začel prevoz že pred sedmimi leti izkopanih trupel pobitih iz Hude jame v mariborski spominski park Dobrava.

▶ STRAN 2

j se je začel prevoz že pred sedmimi leti izkopanih trupel pobitih iz Hude jame v r

Dolga pot k spravi

Huda jama Slovesnost pri spominski kapelici pred rovom
Začetek prenosa posmrtnih ostankov v Maribor

REČICA PRI LAŠKEM, MARIBOR
– Čeprav, kot je dejal predsednik republike Borut Pahor, se še vedno najde kdo, ki je prepričan, da reševanje problemov iz preteklosti ne bo pripomoglo k reševanju problemov, je to nujno tudi za skupno boljšo prihodnost.

BRANE PIANO, PETER RAK

»To, da smo začeli zares pomembno reševati enega najbolj dramatičnih zgodovinskih izzivov – torej spravi Slovenijo, razklano iz sredine prejšnjega stoletja – utegne za prihodnost našega naroda pomeniti več, kot si trenutno predstavljamo. Delo ni končano in še zelo veliko pogovorov, zaupanja, vere v to skupno, in skupna prizadevanja bo potrebno, da bomo enkrat lahko zares končno rekli, da so vsi naši

mrtvi pokopani in da uživajo mir,« je Pahor dejal ob začetku prevozov posmrtnih ostankov pobitih maja in junija 1945 iz Barbarinega rova v Hudi jami v Park spomina na mariborsko pokopališče Dobrava.

»To utegne za prihodnost našega naroda pomeniti več, kot si trenutno predstavljamo.«

BORUT PAHOR

Pri spominski kapelici pred rovom je bila včeraj pietetna in verska slovesnost, mašo je daroval celjski škof Lipovšek. Poleg Pahorja so se slovesnosti udeležili ministrica Anja Kopač Mrak, mnogi, ki so več let raziskovali prikrita grobišča medvojnih in povojnih

pobojev ter opozarjali na nujnost dostojnega pokopa in slovesa od žrtev, predstavniki domačih in hrvaških civilnih združenj ter svojci pred šestimi desetletji izginulih.

Do konca leta bodo odvzeli genetske vzorce za morebitno poznejšo prepoznavo in posmrtno ostanke okoli 800 odkritih trupel v šahtu Hude jame prepeljali na Dobravo. Nekateri niso zadovoljni. Pravijo, da bi bilo treba ukrepati po kazenskem zakoniku in zavarovati dokaze o pobojih.

Pokop prve krste s posmrtnimi ostanki ene od žrtev povojnih pobojev v Hudi jami na mariborskem pokopališču na Dobravi je predviden že danes. Pokopi bodo vse od 27. oktobra, ko je predviden simbolični pokop zadnje žrtve z državno slovesnostjo in verskim obredom.

► **STRAN 2**

Več kot 70 let čakanja na dostojen pokop

1. avgust 2008 3. marec 2009.....1. julij 2010 1. julij 2015 3. oktober 2016... do konca leta 2017

Začetek preiskave v rudniku Huda Jama.

Po odstranitvi številnih pregrad, zidov in nasutij odkrita množica ostankov trupel v Barbarinem rovu.

Tedanji predsednik vlade Borut Pahor in nadškof Anton Stres si zadnja ogledata preostanke trupel v Rudniku. Pozneje obvelja, da trupla ostanejo kar tam.

Predvsem poslanci SMC in NSi potrdijo zakon o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev.

Prenos prvih trupel iz Hude Jame in prevoz v krstah v Maribor na Dobravo.

Prenos in pokop še zadnjih trupel iz Hude Jame na Dobravo. Zaključna slovesnost za vse žrtve na Teharjah.

DELO

Žalna slovesnost in dostojen pokop

Huda Jama Prevoz žrtev povojnih pobojev iz Laškega v Maribor je primerno pietetno dejanje

REČICA PRI LAŠKEM, MARIBOR – Včeraj se je začel prevoz že pred sedmimi leti izkopanih trupel pobitih iz Hude Jame v mariborski spominski park Dobrava. Še pred tem je celjski škof Stanislav Lipovšek pred Barbarinim rovom opravil verski obred, skupaj z državnim vrhom pa se je udeležil tudi žalne slovesnosti.

BRANE PIANO, PETER RAK

Med prvimi v od dežja razmočeno zakotje pred nekdanji rudniški rov v Hudi Jami je prispel celjski škof Stanislav Lipovšek. Četrte ure kasneje pogrebniški iz Barbarinega rova prinesejo zlato obarvano krsto

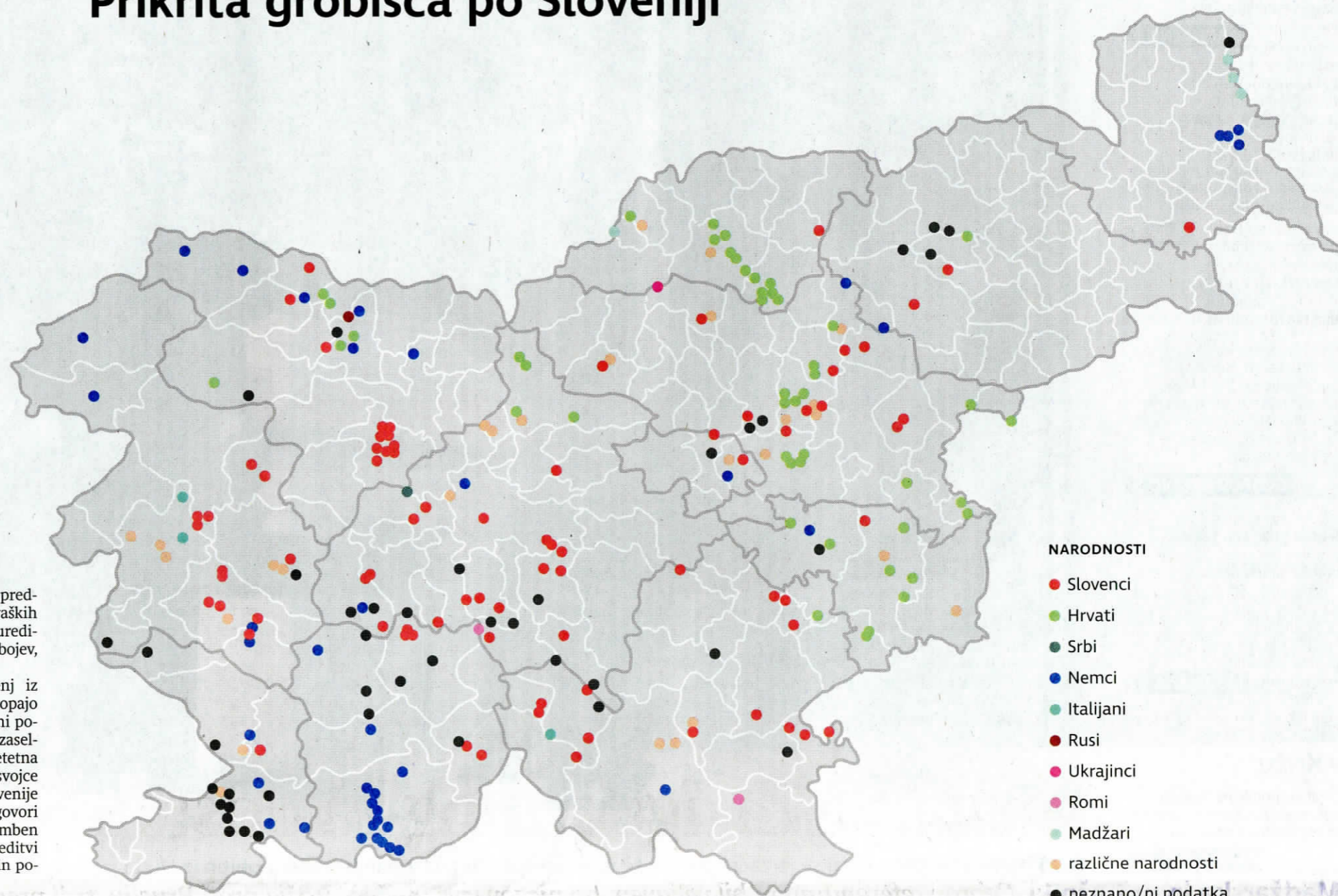
Boruta Pahorja. Zbrani so že predstavniki slovenskih in hrvaških združenj, ki se zavzemajo za ureditev vprašanja zunajsodnih pobojev, med njimi so številni svojci.

Na željo civilnih združenj iz Slovenije in Hrvaške, ki zastopajo svojce po drugi svetovni vojni pobitih v Barbarinem rovu nad zaselkom Huda Jama, se začne pietetna slovesnost z mašo. Številne svojce in prijatelje pokojnih iz Slovenije in Hrvaške škof Lipovšek nagovori z besedami, da gre za pomemben korak na poti k spravi in ureditvi odnosa do žrtev medvojnih in povojnih pobojev.

Pietetna slovesnost

Izkop in iznos posmrtnih ostankov iz jaška I na območju vojnega grobišča Barbarin rov v Hudi Jami

Prikrita grobišča po Sloveniji

Žalna slovesnost in dostojen pokop

Huda Jama Prevoz žrtev povojnih pobojev iz Laškega v Maribor je primerno pietetno dejanje

REČICA PRI LAŠKEM, MARIBOR

– Včeraj se je začel prevoz že pred sedmimi leti izkopanih trupel pobitih iz Hude Jame v mariborski spominski park Dobrava. Še pred tem je celjski škof Stanislav Lipovšek pred Barbarinim rovom opravil verski obred, skupaj z državnim vrhom pa se je udeležil tudi žalne slovesnosti.

BRANE PIANO, PETER RAK

Med prvimi v od dežja razmočeno zakotje pred nekdanji rudniški rov v Hudi Jami je prispel celjski škof Stanislav Lipovšek. Četrtr ure kasneje pogrebniški iz Barbarinega rova prinesejo zlato obarvano krsto s posmrtnimi ostanki. Škof odide v rov in blagoslovi žrtve. Ko se vrne, gardisti Slovenske vojske prinesejo pred kapelico venec predsednika

Boruta Pahorja. Zbrani so že predstavniki slovenskih in hrvaških združenj, ki se zavzemajo za ureditev vprašanja zunajsodnih pobojev, med njimi so številni svojci.

Na željo civilnih združenj iz Slovenije in Hrvaške, ki zastopajo svojce po drugi svetovni vojni pobitih v Barbarinem rovu nad zaselkom Huda Jama, se začne pietetna slovesnost z mašo. Številne svojce in prijatelje pokojnih iz Slovenije in Hrvaške škof Lipovšek nagovori z besedami, da gre za pomemben korak na poti k spravi in ureditvi odnosa do žrtev medvojnih in povojnih pobojev.

Pietetna slovesnost

Izkop in iznos posmrtnih ostankov iz jaška I na območju vojnega grobišča Barbarin rov v Hudi Jami se je začel pred nekaj tedni. V ponedeljek je šlo le za pietetno slovesnost, verski obred, kakršen je običajen na domu pokojnika ali pri

Jože Dežman
predsednik komisije za prikrita grobišča

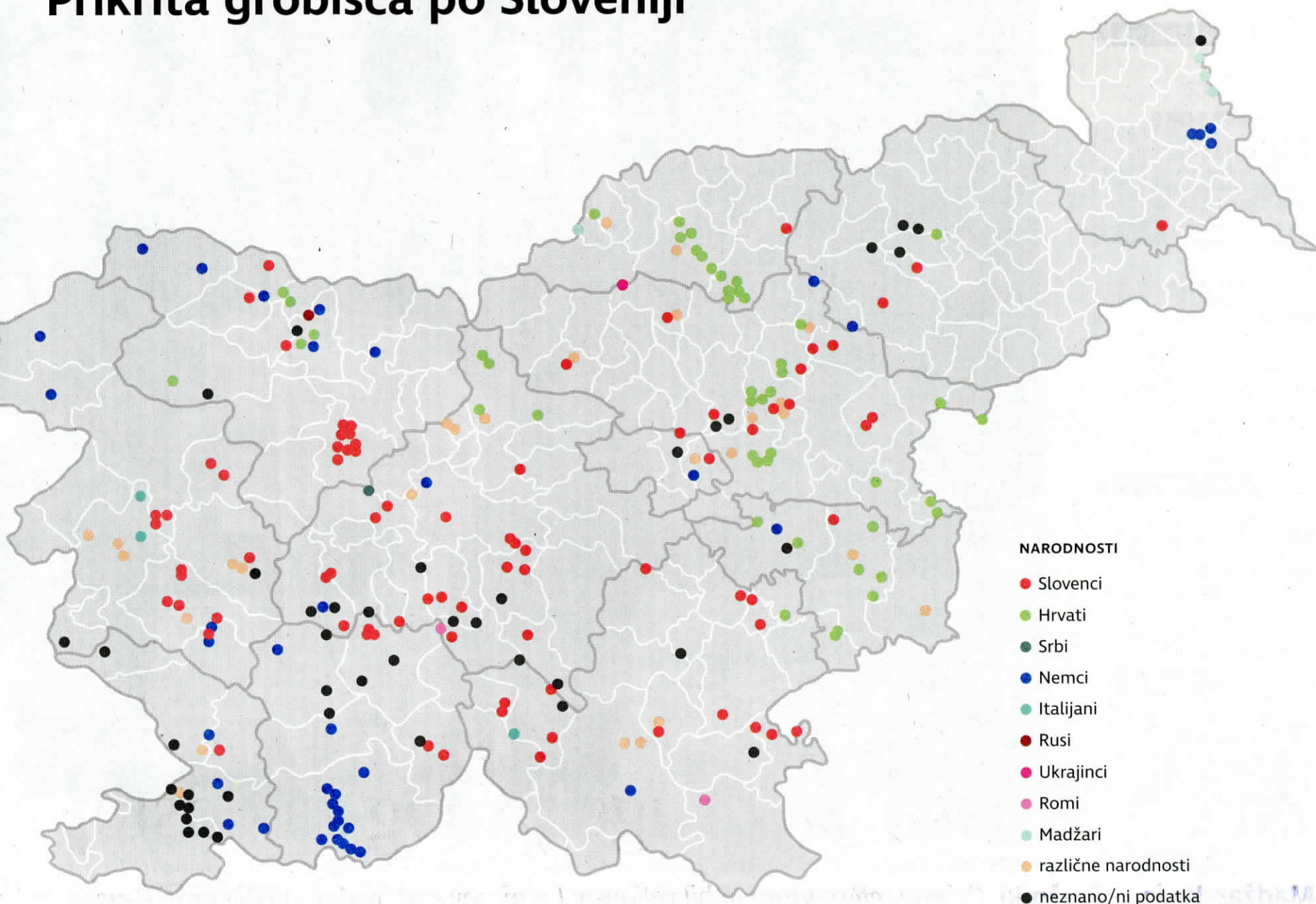
Tisto, kar je izjemno pomembno, je to, da je pravzaprav sedem let potekal strašno napet dialog med mrtvimi iz Hude Jame in med nami, živimi. In ta dialog je v teh letih pripeljal do zavesti, da mora Slovenija ta vprašanja rešiti. Če je bil prej spraven proces bolj usmerjen v nebesa, v različne simbolne akte, v reprodukcijo državljske vojne, smo s tem dejanjem prišli na raven izpolnjevanja mednarodnih konvencij, zlasti ženevskih.

Spomenka Hribar
filozofinja

Minilo je več kot trideset let – in od odkritja groze v Barbarinem rovu sedem let –, da smo končno prišli do odločitve: posmrtni ostanki žrtev bomo pokopali. Menim, da je to velik dogodek, kajti da smo do tega dejanja prišli, smo morali prej vzeti nase ta del zgodovine, ga »predelati« tako, da bo pokop miren, pieteten, dostojanstven, z navzočnostjo predsednika države in verskim obredom. In upam, da brez političnih manipulacij. To pomeni, da se končno spravljamo s svojo polpreteklo zgodovino.

Prikrita grobišča po Sloveniji

DELO Vir: Mitja Ferenc; Prikrito in očem zakrito

mrliški vežici. Pred začetkom prevozov za morebitno kasnejšo identifikacijo žrtev odvezemajo vzorce DNK. Izkop, prenos in pokop vseh posmrtnih ostankov – doslej so odkrili več kot 800 trupel žrtev, ki so bile pobite maja 1945 – bo predvidoma po 17 mesecih končan do konca letošnjega leta.

V kabinetu predsednika republike pravijo, da se tako končuje aktivno urejanje zelo občutljivega področja slovenske zgodovine. Izpolnjena bo dolžnost države, da poskrbi za civilizacijski pokop žrtev. Toda Franc Zabukovšek iz Pobude za Teharje je že pred časom dejal, da bi bila primernejša dokončna ureditev Parka spomina Teharje in prenos posmrtnih ostankov iz Hude Jame v grobnico na Teharje, od koder so tudi žrtve Hude Jame odhajale v smrt.

2500 žrtev v Hudi Jami čaka na pokop

Kritiki so prepričani, da ne zadoštuje le antropološka in arheološka analiza posmrtnih ostankov, ampak da bi morali sprožiti ustrezno preiskavo tudi po kazenskem zakoniku.

Simbolično slovo od prve žrtve

Prvo krsto s posmrtnimi ostanki ene od žrtev povojnih pobojev v Hudi Jami so včeraj postavili v mrliško vežico na mariborskem pokopališču na Dobravi, že danes, ko se bo začel prenos drugih žrtev, pa je

predviden pokop. Pokopavanje – v Maribor naj bi prepeljali posmrtno ostanke okoli 800 ljudi – bo po besedah Lidije Pliberšek, direktorice Pogrebnege podjetja Maribor, trajalo vse do 27. oktobra, ko je predviden simbolni pokop zadnje žrtve, in sicer z državno slovesnostjo in verskim obredom.

Posmrtno ostanke bodo položili v grobno oziroma pokopno polje, torej brez gomile, prav tako ni predviden spomenik. Pravzaprav je že celoten Park spomina na Dobravi, kjer so med drugim pokopane tudi žrtve iz tako imenovanih protitankovskih jarkov na Teznem, svojevrsten spomenik. Zdaj potekajo tudi prizadevanja, da se takšen status tudi formalno in uradno potrdi. Večina žrtev iz Hude Jame je anonimnih, če bi kasneje katero izmed njih identificirali, pa bodo, podob-

3000 grobov je predvidenih v Spominskem parku na Dobravi

no kot pri padlih v prvi svetovni vojni, na informativni tabli zapisali tudi njihova imena, medtem ko individualnih spomeniških obeležij ne predvidevajo.

Pliberškova poudarja, da je bil Maribor za pokop izbran predvsem zaradi kostnice, ki je bila leta 2008 zgrajena za pokop žrtev povojnih pobojev, vendar takšen način pokopa ni primeren za mumificirana trupla, zato so uredili pokopno polje. Njegov tloris obsega okoli 125 kvadratnih metrov, deljen bo

s tlakovanimi potmi, natančen arhitekturni načrt še ni pripravljen, podobno ureditev so uporabili tudi pri tezenskih žrtvah, kjer so poti simbolno oblikovane v formi sledi tankovskih gosenic.

Pokopavanje žrtev iz Hude Jame se bo nadaljevalo tudi po 27. oktobru, saj izkopavanja še potekajo. Po ocenah naj bi bilo v rudniških jaških okoli 2500 žrtev. Pliberškova predvideva, da bi lahko vse posmrtno ostanke pokopali do konca prihodnjega leta, grobno polje pa uredili za 3000 posmrtnih ostankov.

Na Dobravi bodo konec meseca pogrebne slovesnosti in pokop, ki se ga bodo po septembrskem dogovoru med predsednikom republike Borisom Pahorjem in ljubljanskim nadškofom Stanislavom Zoretom udeležili najvišji državni in cerkveni dostojanstveniki.

Pokojnim so se poklonili številni svojci in prijatelji. FOTO TADEJ REGENT

Žalne slovesnosti so se udeležili tudi predstavniki slovenskih in hrvaških združenj. FOTO TADEJ REGENT